Suomen luonnonsuojeluliitto

HE 9/2024 vp
Toiminnanjohtaja Tapani Veistola
Suomen luonnonsuojeluliitto
MmV Kirjallinen asiantuntijalausunto 8.3.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle kalastuksesta Tenojoen vesistössä ym.

Tenojoen kalastuksen sääntelyn kehittäminen on ratkaisevan tärkeää joen noin 30 lohikannan parantamiseksi monien niistä hälyttävän huonosta tilasta. Tämä mahdollistaa myös sen, että lohia voi tulevaisuudessa kalastaa kestävästi enemmän. Ennalta varautumisen eli varovaisuusperiaatteen noudattaminen on nyt tärkeää, koska romahtaneita kalakantoja on hidasta, hankalaa ja epävarmaa elvyttää. Lohet eivät pysty neuvottelemaan kalastuksen säätelystä; ne vain elävät tai kuolevat meidän ihmisten päätösten ja luonnon olosuhteiden mukaan.

Tenojoen kalastussopimuksen ja kalastussäännön uusimista valmisteltiin sekä niistä neuvoteltiin Norjan kanssa monta vuotta. Suomen neuvotteluvaltuuskunta oli laajapohjainen ja se toimi aktiivisesti – 40 kokousta! Asiasta on ollut monta lausuntokierrosta. Lisäksi viime vuosina on ollut Tenonjoen lohenkalastuksesta ja kyttyrälohesta monta muutakin lausuntokierrosta. Niidenkin yhteydessä sidosryhmät ovat voineet esittää kantojaan Tenon kalastukseen ja sen sääntelyyn.

Nyt saavutettu kompromissi tuskin on kenenkään mielestä täydellinen. Siinä on kuitenkin tultu muun muassa saamelaisia vastaan monella tavalla. Se on perustuslain 17.3 §:n ja oikeuskäytännön kannalta perusteltua. Lohen kalastukseen on luotu adaptiivisia joustomekanismeja, jotka mahdollistavat kalastuksen lisäämisen lohikantojen elpyessä. Samalla on helpotettu muiden lajien, kuten haitallisena vieraslajina pidettävän kyttyrälohen ja taimenen kalastusta. Tämä helpottaa vähän matkailukalastuksenkin tilannetta.

Luonnonsuojelun näkökulmasta rajoitukset olisivat voineet olla varovaisuusperiaatteen kannalta tiukempiakin. Riskejä on siksi tärkeää hallita seurannalla ja tarvittaessa korjaavilla toimilla.

Tenojoen kalastusasia hoidetaan nyt lailla. Se on varsin yksityiskohtainen pyydysten millimetrejä ja kaavakuvia sekä karttoja myöten. Yleisesti ottaen tällainen *micromanagement* voitaisiin hoitaa asetuksella. Tässä tapauksessa laki ja perustusvaliokunnankin käsittely on kuitenkin kaikille selvä, reilu ja läpinäkyvä menettely. Nyt ei jää jälkipuheille varaa.

Yhteenveto

Hallituksen esityksen hyväksyminen on kannatettavaa. Nykyinen Tenojoki-sopimus päättyy toukokuussa, ja tämä uusi on kokonaisuutena sitä paljon parempi.

Jatkotoimet

Jatkossa Lapin ELY-keskuksen voimavaroja tulee seurata ja tarvittaessa vahvistaa. Tenon lohikantojen ja kalastuksen saaliiden (myös muiden lajien kalastuksessa sivusaaliiksi jäävät lohet) seuranta on tärkeää. Yhteistyö Norjan kanssa on ratkaisevaa lohen turvaamiseksi myös merivaelluksella (mm. merikalastus ja kalanviljelyn riskit).

Lisätietoja
- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, puhelin 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi